

FNÞFRY Futhark

Verenigingsblad van de Scandinavische Vereniging Groningen

December 2022

Jaargang 16

Dag beste leden,

Voor u ligt de Futhark van 2022.

De Futhark van 2021 gaf een terugblik over het jaar 2021 waarin covid-19 nog een grote rol speelde en veel activiteiten niet door konden gaan.

Inmiddels heeft de WHO gemeld dat covid niet meer gemarkeerd mag worden als pandemie, maar dat covid 'erbij' hoort.

Heel voorzichtig hebben we een paar activiteiten georganiseerd dit jaar. Zoals de musea en de theaters last hebben van lagere bezoekersaantallen omdat mensen toch nog vrees hebben voor grotere groepen, zo merkten ook wij dat de bezoekersaantallen niet zo hoog waren als in de jaren voor covid.

Wat ons wel vrolijk stemde, was dat de Zweedse kerstmarkt dit jaar is doorgedaan. Nu was dat ook een spannende zaak. Want de kerstmarkt kon in principe doorgaan, ware het niet dat de persoon die het organiseerde, besloot te stoppen met de organisatie. En het leek er voor ons eerst op dat er geen opvolging was.

Gelukkig was onze teleurstelling van korte duur: al snel kregen we bericht dat Annique Panman van Event Eventmanagement& Productie de organisatie over nam.

Dus stonden we in het weekend van 10 en 11 december 2022 beide dagen in de Suikerfabriek.

Vlak daarna vierden we Lucia, waar ook een flink aantal studenten en (Zweedse) bezoekers van de kerstmarkt – ook studenten, op af kwamen.

De andere activiteiten waren een filmavond, gecombineerd met de ALV en een lezing over de vertaalster/auteur Rita Verschuur.

Voor volgend jaar hopen we dat de activiteiten weer op het niveau zullen komen van de voorgaande jaren.

In deze Futhark vindt u verder het verslag van de Zweedse kerstmarkt, het Scandinavië-gevoel van onze penningmeester/secretaris Frank Houwaard, de Lucia-viering en een vooruitblik naar 2023.

We wensen u fijne kerstdagen toe, een 2023 zonder gekke pandemische ziekten en voor uzelf een goed jaar in goede gezondheid.

Met vriendelijke groeten,

Christa Nagel, voorzitter Scandinavische Vereniging Groningen
Mede namens Petra Broomans, Frank Houwaard en Geja Staal.

Algemene ledenvergadering en filmavond

Dit jaar hebben we op 19 mei onze ALV gehouden, voorafgegaan door het gezamenlijk kijken van de film Druk.

Hier de beschrijving van de film Druk, de film die we vorige jaar in de Futhark ook hebben besproken.

Mads Mikkelsen is een van de hoofdrolspelers in deze film, evenals Thomas Bo Larsen (bekend van onder andere de films Festen, Jagten en de serie The Lawyer) en Lars Ranthe (bekend van onder andere de film Adams æbler – Adams apples en de serie Dicte).

Druk is een film over vier bevriende docenten aan een middelbare school in Kopenhagen, die een 'drankexperiment' aangaan om hun duffe leven weer wat kleur te geven. Ze baseren hun experiment op de theorie dat we geboren zouden moeten worden met een aandeel alcohol in ons bloed. Die bescheiden intoxicatie zou onze geest openen voor de wereld om ons heen, onze problemen verminderen en onze creativiteit verhogen. Gesteund door die theorie, beginnen Martin en drie van zijn vrienden, allemaal vermoeide leraren op de middelbare school, een experiment om de hele dag door een constant niveau van intoxicatie te handhaven. Het experiment lijkt in eerste instantie succesvol te zijn: alle vier de deelnemers worden lossier in hun gedrag en dat geeft hen in eerste instantie een positieve vibe. Maar dat blijft niet zo en gaandeweg wordt het experiment lastiger af te breken. De film van de Deense regisseur Thomas Vinterberg (Festen, Jagten) ging de wereld over als een typische Vinterberg-film. Een aanrader.

Na de film hebben we de algemene ledenvergadering gehouden. Deze duurde niet lang, omdat door bekende redenen er over het jaar 2021 niet veel te vertellen was en ook de begroting voor 2022 niet heel spannend was.

Lezing over Rita Verschuur

Op 13 oktober heeft Freija Kruijt een lezing verzorgd over Rita Verschuur. De vertaalster en -later zelf schrijfster - werd door haar mooi ingeleid. Rita Verschuur had vanuit haar jeugd (haar vader had zakelijke relaties in Zweden) al een fascinatie voor Zweden en werd daar als jong meisje al een tijd door haar ouders ondergebracht in een Zweeds gezin om de taal te leren spreken. Ze trouwde met een Zweed en woonde in Uppsala tot ze eind jaren '60 met haar gezin naar Nederland kwam. Ze begon met het vertalen van kinderboeken van onder andere Astrid Lindgren. Freija heeft ons details vertaald over de taaltechnieken en de manier waarop Verschuur omging met natuurbeschrijvingen. Naast kinderboeken heeft Rita Verschuur ook Strindberg en Tranströmer vertaald. Op latere leeftijd heeft ze ook zelf boeken geschreven, zoals *De tweede moeder* en *Het geheim van mijn moeder*.

We waren met een klein gezelschap maar dat gaf ons gelegenheid om met elkaar van gedachten te wisselen.

Het favoriete Scandinaviëgevoel van Frank Houwaard

Hoe komt iemand aan een Scandinaviëgevoel? Eigenlijk heb ik geen idee, bij mij was het er opeens tijdens mijn eerste vakantie in Denemarken (1982) en heeft het zich definitief gevestigd bij de derde aldaar (1988). Vandaar dat mijn 'gevoel' Denemarken vooropstelt en alle favorieten uit dat land komen, zonder dat ik daarmee de rest van Scandinavië tekort wil doen – het gevoel doet zich in alle noordelijke landen voor!

Plaats: København, de stad waar ik lange tijd ieder jaar naar toe móést, om de gemoedelijkheid, de overzichtelijkheid en de herkenbaarheid. Omdat het me aan mijn geboortestad Amsterdam deed denken? In ieder geval was het iedere keer weer genieten!

Film: Weinig origineel wellicht, maar dat blijft toch Festen. Ik weet nog goed wat een verpletterende indruk de film op me maakte, kort na het uitkomen, en natuurlijk gezien in Kopenhagen. Lang niet alles verstaan, en toch zo'n indruk – dan is het een goede film, toch?

Auteur: Moeilijk, er zijn er veel. Maar als ik afga op aanwezigheid in mijn boekenkast, is dat Jens Christian Grøndahl. En hoewel alweer een tijdje geleden gelezen, staat mij zijn boeiende schrijfstijl en zijn inlevingsvermogen met alle mogelijke verschillende karakters goed bij.

Gerecht: De zoete baksels uit het Noorden zijn onovertroffen, en hoewel natuurlijk niet altijd resulterend in een topproduct, meestal ook goed zelf te maken. Moeilijk er een uit te kiezen, maar vandaag dan de abrikos-makrontærte - heerlijk fris en altijd een succes.

Woord: Hoewel Scandinavische talen natuurlijk boordevol mooie woorden staan, hier even aandacht voor krusedulle, dat klinkt zo heerlijk melodieus. Het is het Deense woord voor zoiets als wat in het Nederlands ook al met zo'n prachtwoord wordt aangeduid: een droedel.

Abrikos-makrontærte

Ingrediënten

Deeg: 230 g bloem, 125 g boter, 125 g suiker, 2 eidooiers, 2 dl melk, ½ tl bakpoeder

Vulling: 50 g poedersuiker, 2 eiwitten, 10 makronen, 250 g abrikozenjam

Werkwijze

1. Kneed alle ingrediënten voor het deeg door elkaar en laat een uur rusten
2. Klop de eiwitten half stijf, zeef de poedersuiker erbij, verkruimel de makronen (de Deense 'makroner' zijn eventueel te vervangen door bitterkoekjes) en roer die erdoor
3. Doe 2/3 van het uitgerolde deeg in een ingevette springvorm, leg de abrikozenjam hierop en daarop de makronenmassa; maak van de rest van het deeg een vlechtwerk
4. Bak de taart 35-40 minuten in een oven op 200 graden

De Zweedse kerstmarkt

Het weekend van 10 en 11 december dit jaar was er na drie jaar weer een Zweedse Kerstmarkt georganiseerd in de oude Suikerfabriek in Groningen. De Scandinavische Vereniging was een van de vele standhouders op deze markt. Wat deden we daar?

Ons belangrijkste doel was om de vereniging weer eens onder de aandacht te brengen van de vele Scandinavië-liefhebbers. Geen onnodige actie: veel van de langs onze kraam lopende bezoekers waren echte liefhebbers van het noorden, maar toch hoorden we vaak: 'ik wist niet dat er een Scandinavische Vereniging bestond'. Terwijl een groot deel van de bezoekers aan onze kraam toch een mooie band met het Noorden had, als professionele Scandinavist, als vakantieganger, soms zelfs met een huis in die streken, of zomaar als liefhebber. Dus volop gelegenheid informatie te geven en leuke gesprekken te voeren, flyers uit te delen en nieuwe leden in te schrijven – de vereniging is tijdens het weekend in ieder geval gegroeid met vijf leden, en velen hebben beloofd de meegenomen folder goed te bestuderen. Wie weet wat dit nog gaat opleveren!

En verder hebben we de aanwezigheid op de markt gebruikt om onze grote voorraad tweedehands boeken te koop aan te bieden. En hoewel dit ertoe leidde dat onze kraam er bij oppervlakkige beschouwing uitzag als een kringloopwinkel of ouderwets antiquariaat (niet voor iedereen aanlokkelijk), heeft ook deze actie een goed resultaat opgeleverd: een opbrengst van 140 euro voor de verenigingskas en een geringe afname van onze boekenstapel - naar schatting zijn er circa 60 boeken verkocht, en ook nog een paar van onze kerstkleedjes (niet echt de vooropgezette bedoeling, maar vooruit).

Helaas moesten dus wel veel dozen vol boeken mee terug naar (Christa's) huis...

Kortom: een geslaagd weekend, met dank aan Veronica, Baukje, Kikki en Jellard voor de hulp.

Het bestuur van de Scandinavische Vereniging Groningen.

Aðalheiður Pálína Sigurgarðsdóttir Hólm Spans (1915-2005)

Aðalheiður Pálína Sigurgarðsdóttir Hólm Spans, meestal Heiða Hólm genoemd, was een van de oprichters van de Vinafelag Island-Nederland ofwel Vereniging IJsland-Nederland in 1980. Heiða Hólm is hier in Nederland niet meer bekend, maar in IJsland leeft zij voort. De biografie van Heiða Hólm door Þorvaldur Kristinsson van 1994, werd in 2021 herdrukt. Ook werd zij in de oudejaarstoespraak op 31 december 2021 door de IJslandse premier Katrín Jakobsdóttir genoemd.

Wie was deze vrouw? Aðalheiður groeide de eerste jaren op in Tálknafjörður en verhuisde als tiener naar Reykjavík. Toen ze achttien was richtte ze in 1934 samen met anderen de vereniging Sóknar op. De vereniging had als doel de arbeidsomstandigheden van meisjes te verbeteren. Ze was de eerste voorzitter van de vereniging. Zo onderhandelden ze over betalingen voor overuren en ziekteverlof wat nieuw was in die tijd. Ze was ook politiek actief. In 1938 was ze een van de medeoprichters van de Socialistische partij.

Aðalheiður trouwde in 1944 met Wugbold Spans, een Nederlandse radio-operator die in de tweede Wereldoorlog op IJsland terecht kwam. In 1946 verhuisde Aðalheiður met haar man en hun dochter Viktoria, die toen vier jaar oud was, naar Nederland. In Nederland werden de twee zonen, Sturla en Pieter, geboren. Hun huis in Utrecht stond altijd open voor IJslanders die naar Nederland waren gekomen om te studeren of te werken.

Þorvaldur Kristinsson schreef haar memoires *You know, if you have a friend* die in 1994 werden gepubliceerd en in 2021 opnieuw werd uitgegeven. Aðalheiður ontving in 1991 de IJslandse valkenmedaille voor haar werk voor en na de Tweede Wereldoorlog voor IJslandse werkneemsters en hulp aan IJslanders in Nederland. Ze overleed in Utrecht in 2005.

Zelf vind ik de uitgave van 1994 het interessant. Daarin staan meer foto's uit de tijd toen ze jong was, haar ouders en later haar tijd in Nederland. Op enkele foto's staat ze samen met bekende Scandinavisten zoals wijlen Paula Vermeyden die aan de UvA IJslands doceerde. Op een andere foto staat Saskia Ferwerda, docent aan de Universiteit van Utrecht en gepromoveerd op een proefschrift over Ludvig Holberg. Maar wie kent Saskia Ferwerda nog? Of Paula Vermeyden? In IJsland is de herinnering aan Aðalheiður in ieder geval nog wel springlevend.

Petra Broomans

Bronnen:

Aðalheiður Hólm Spans - Wikipedia, frjálsa alfræðiritið

Aðalheiður Hólm (mbl.is)

GEVRAAGD:

Evenals voorgaande jaren vragen we u mee te denken met ons.

Hebt u een mooi boek van een Scandinavische auteur gelezen, hebt u een prachtige film gezien, een krantenbericht met actuele berichten over Scandinavië gelezen?

Meld het bij ons. Wij kunnen er weer aandacht aan schenken en uw tip doorgeven aan alle andere leden van de Scandinavische Vereniging Groningen. En bent u een ster in websites of sociale media? Meld u zich aan bij ons! We kunnen hierbij wel hulp gebruiken.

De Lucia-viering

Na een weekend staan met een boekenstand op de Zweedse kerstmarkt in de voormalige Suikerfabrik in Groningen, was het op 13 december tijd voor de Luciviering in het Harmoniegebouw aan de Oude Kijk in 't Jatstraat in "Stad." Dit jaar helaas zonder Lucia-optog, maar wel met een leuke voordracht door Lena Kjellström. Zij is vertaalster en geeft les aan de Universiteit van Groningen.

Op het grote scherm in de zaal hebben we de SVT uitzending van de Lucia-viering van dit jaar laten zien vanuit Gräfsnäs, een plaatsje ten zuiden van het meer Vänern in Zweden.

Daarbij kwam een humoristische verklaring van Lena over het ontstaan van de Luciviering. Ook had Lena een plaatje met Luciasymbolen en benamingen van deze symbolen, waarbij wij ook aan de beurt kwamen om de goede combinatie te maken. Soms waren we geslaagd, soms niet!

Daarna hebben we in karaokestijl enkele liedjes zoals: Nu tändas tusen juleljus, Lucia sången, Tomten kommer i kväll enz. enz. gezongen. Dit alles onder het genot van door Frank gemaakte glögg (echt Zweeds volgens sommige bezoekers) en het eten pepparkakor (van Ikea, vast ook echt Zweeds). Om een uur of negen ging men huiswaarts. Met een aantal bezoekers en bestuursleden hebben we nog nageborreld bij cafe De Wolthoorn, om de sociale banden aan te halen.

"Tack allemaal en vi ses" en voor 2023 de beste wensen"

Geja Staal

Het recept van de heerlijke Glögg

Ingrediënten: 3 flessen rode wijn, 1 fles appelsap, 1 sinaasappel, 10 kruidnagels, 6 kaneelstokjes, 2 steranijsjes, 2 plakjes gember, 4 koppen suiker

Doe alle ingrediënten in een pan en laat dit voorzichtig warm worden tot tegen het kookpunt. Enkele uren (minstens vier) laten trekken.

Dan de vaste bestanddelen uit de glögg halen, opnieuw opwarmen en de drank is klaar.

Serveren met (gewelde) rozijnen en (even in de oven geroosterde) amandelen.

Vooruitblik op 2023

De lezingen voor het voorjaar van 2023 zijn nog niet helemaal rond. Wel kunnen we u melden dat we op 24 januari zoals gebruikelijk onze filmavond zullen hebben. Op 23 maart komt honorair consul van Noorwegen Harm Post bij ons een lezing geven en op 23 april is het plan dat we naar Leeuwarden gaan. In het Fries Museum is een tentoonstelling over de Friezen en het idee is om daar te verzamelen, een kopje koffie of thee met elkaar te drinken en daarna op eigen gelegenheid de tentoonstelling te gaan bekijken. Zet deze datum vast in uw agenda. In mei komt Rob Ebbers ons iets vertellen over Finse muziek.

Het lidmaatschap van de Scandinavische Vereniging Groningen biedt u de mogelijkheid onze lezingen gratis bij te wonen.

Daarnaast geven we u kortingen op entreeprijzen van bijvoorbeeld de Zweedse kerstmarkt en andere voorkomende activiteiten.

De prijzen voor het lidmaatschap in 2023 blijven:

€ 15,00 voor individuele leden / €22,50 voor paren / €7,50 voor studenten.

Voor 2023 ontvangt u van onze penningmeester Frank Houwaard een betalingsverzoek per mail/post.

COLOFON

Dit blad is een uitgave van de Scandinavische Vereniging Groningen. De redactie bestaat uit het bestuur van de Scandinavische Vereniging Groningen.

Het bestuur bestaat uit: Christa Nagel (voorzitter), Frank Houwaard (secretaris en penningmeester), Geja Staal en Petra Broomans.

Bijdragen aan deze editie zijn geleverd door: Petra Broomans, Frank Houwaard, Geja Staal en Christa Nagel.

Het blad wordt gratis verspreid onder de leden van de Scandinavische Vereniging Groningen.

Wij zijn als volgt te bereiken:

Scandinavische Vereniging Groningen

twitter: @ScandVerGron

scandinavischevereniging@home.nl

www.scandinavischevereniginggroningen.nl

